

Að ryðja úr vegi

ólík sjónarhorn starfsendurhæfingar

Kristjana Fenger, lektor
í iðjupjálfunarfræði
við Háskólann á Akureyri

Yfirlit

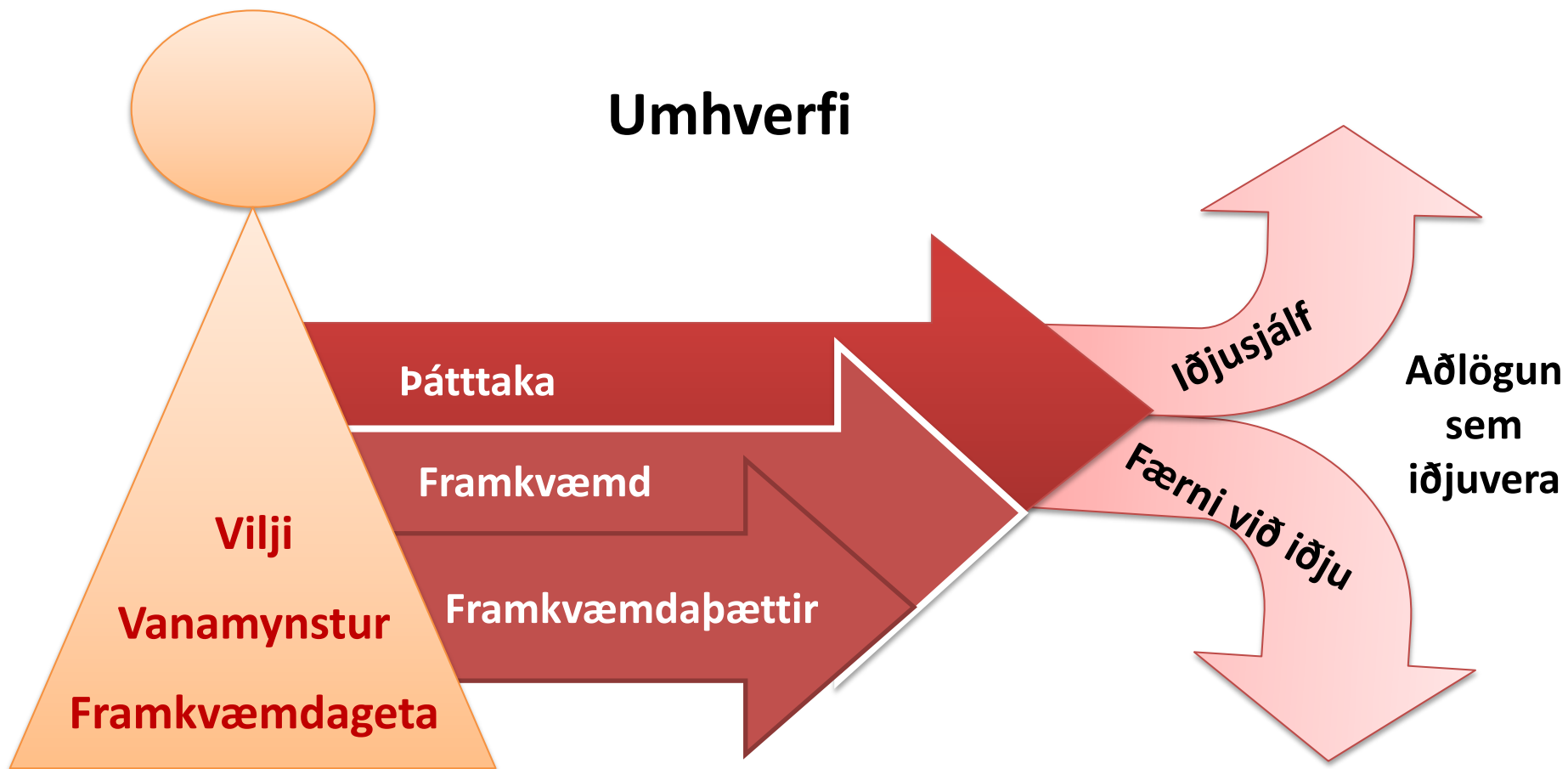
- Líkanið um iðju mannsins (*e. Model of Human Occupation*)
- Hvað hjálpaði notendum starfsendurhæfingar aftur í nám eða vinnu að eigin mati?
- Mat og matstæki er varða starf og starfsumhverfi innan Líkansins um iðju mannsins
- Umræður

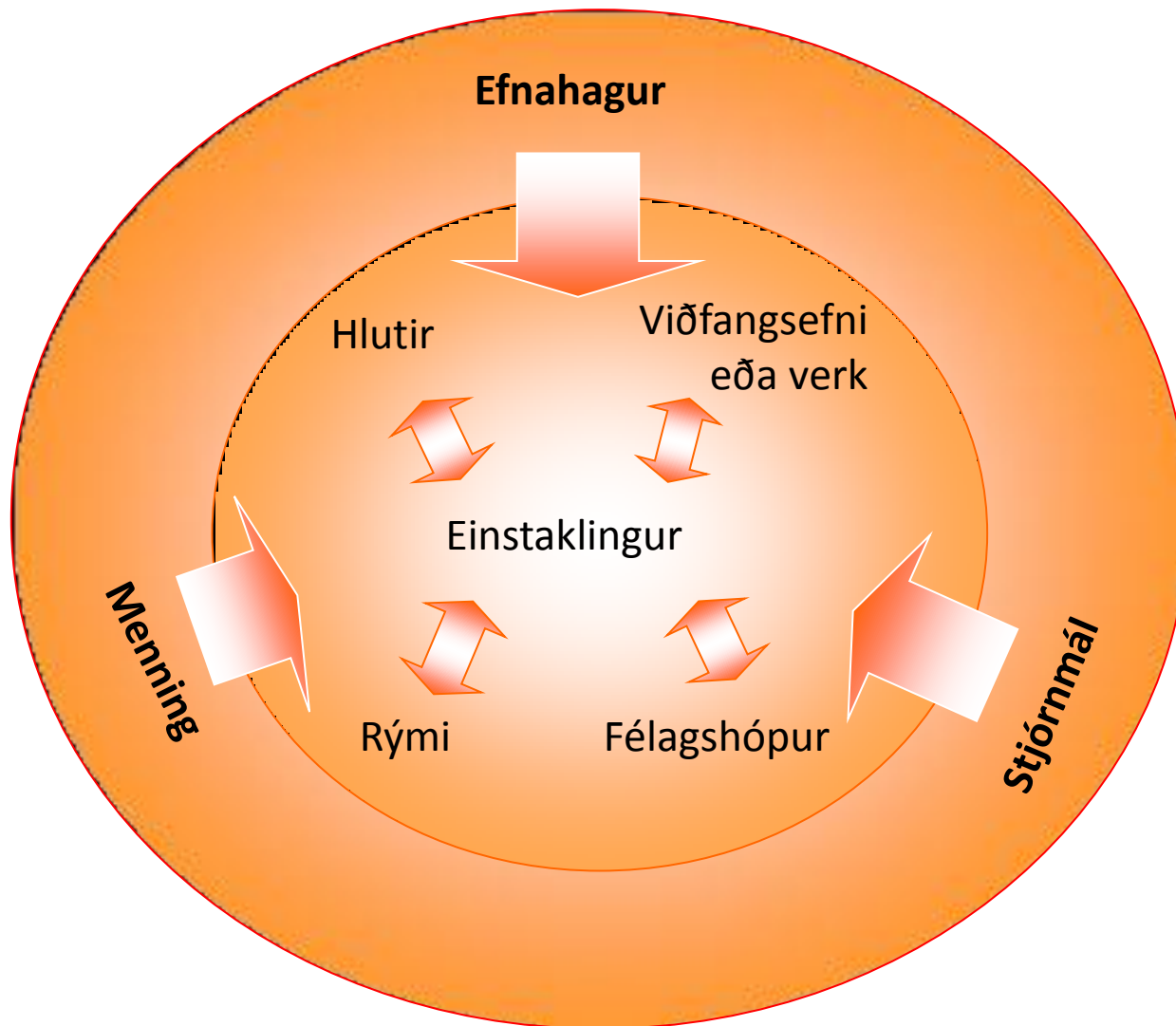
Líkanið um iðju mannsins

Model of Human Occupation (MOHO)

Háskólinn
á Akureyri

- Fjærumhverfi
 - Menning
 - Efnahagur
 - Stjórnmal
- Nærumhverfi
 - Efnisheimur
 - Rými
 - Hlutir
 - Samfélag
 - Viðfangsefni
 - Félagshópur

Sýn notenda starfsendurhæfingar

Markmið rannsóknar

- Skoða hvað fyrrum notendur starfsendurhæfingar telja að hafi hjálpað þeim í vinnu eða nám
- Spegla niðurstöður í þáttum og útskýringum Líkansins um iðju mannsins

Þátttakendur

- 11 karlar og 10 konur
- Aldursbil 23-61 árs; meðalaldur 45,1 ár
- Eigin skilgreining á vanda: geðröskun (10), stoðkerfisvandi (7), annað (4).

Rannóknaraðferð

- Eigindleg viðtalsrannsókn
- Aðferð grundaðrar kenningar

Niðurstöður

Umhverfispættir

- Nálgun fagfólks
 - Fókus samskipta, viðmót => hvatning og stuðningur
- Eflandi tengsl
 - Jafnræði, sjálfræði, öryggi, auðvelt aðgengi, => aðstæður sem gefa rými til sjálfskoðunar
- Uppbyggileg viðfangsefni
 - Ögrandi, upplýsandi, heilsueflandi => tækifæri til að láta reyna á eigin getu

Þátttaka

- Þekkingarauki
 - Hlustun, umræður, beiting => skýrari sjálfsmynd
- Reynsla
 - Sigrar og ósigrar => Hugsanir, tilfinningar og gjörðir breyttar

Matstæki

Innra mat - Sýn skjólstæðings

Mat á starfshlutverki

Worker Role Interview –

WRI

Braveman, Robson, Velozo, Kielhofner,
Fisher, Forsyth, og Kerschbaum, 2005

Útgáfa 10.0

Ytra mat - Sýn fagmanns

Mat á vinnufærni

Assessment of Work Performance –

AWP

Sandqvist, 2008

Útgáfa 2.0

Mat á starfsumhverfi

Work Environment Impact Scale –

WEIS

Moore-Corner, Kielhofner og Olson,
1998

Útgáfa 2.0

Mat á einkennum vinnu

Assessment of Work Characteristics -

AWC

Käcker & Sedig , 2006

Útgáfa 1.0

Mat á starfshlutverki (WRI)

- Hálfbundið viðtal og kvarði
- Markhópur
 - Starfsmenn sem hafa lent í slysi
 - Langveikt eða fatlað fólk
- Metur sálfélagsleg atriði og umhverfisþætti

Atriði matstækis

- Eigin áhrifamáttur (3)
- Gildi (2)
- Áhugi (2)
- Hlutverk (2)
- Vani (3)
- Upplifun af umhverfi (4)

Rannsóknir

- Réttmætt og áreiðanlegt á mörgum tungumálum og í ólíkum menningarheimum
- Forspárgildi

Mat á starfsumhverfi

- Hálfbundið viðtal og kvarði
- Markhópur er fólk sem á í erfiðleikum í vinnu
- Metur áhrif efnislegra og félagslegra þátta vinnumhverfisins á framkvæmd vinnunnar, ánægu og vellíðan

Dæmi um atriði matstækis

- Tímarammi, kröfur viðfangsefna, örvun, þýðing vinnunnar, vinnutími, samvinna við samstarfsmenn, samskipti við yfirmenn, félagi í hópnum, væntingar til vinnu, staðblær, vinnutæki, efnisleg þægindi, umbun, efnafræðileg áhrif

Rannsóknir

- Réttmætt og áreiðanlegt
- Upplifun fólks sem hefur verið lengi frá vinnu af fyrrum vinnumhverfi sínu

Mat á starfshæfni

- Metur með áhorfi hve markvisst og skilvirkt vinnutengd verk eru framkvæmd
- Markhópur: fólk með iðjuvanda í vinnu óháð skerðingu / fötlun
- Aðstæður: miðast ekki við ákveðna gerð vinnu né við tilgreind verk. Getur farið fram á vinnustað eða á enduræfingarstað

Atriði matstækis

Framkvæmdaþættir í:

- Hreyfingu (5)
- Verkferli (5)
- Boð- og samskipum (4)

Rannsóknir

- Sýndar-, innihalds-, og hugtaksréttmæt
- Frekari rannsóknir í gangi

Notkun í Svíþjóð

- Yfir 400 fagaðilar/matsmenn
- 20.000 skjólstæðingar metnir
- Arbetsförmedlingen ,
Försäkringsmedicinskt Centrum ,
Företagshälsovård o.fl.

Mat á einkennum vinnu

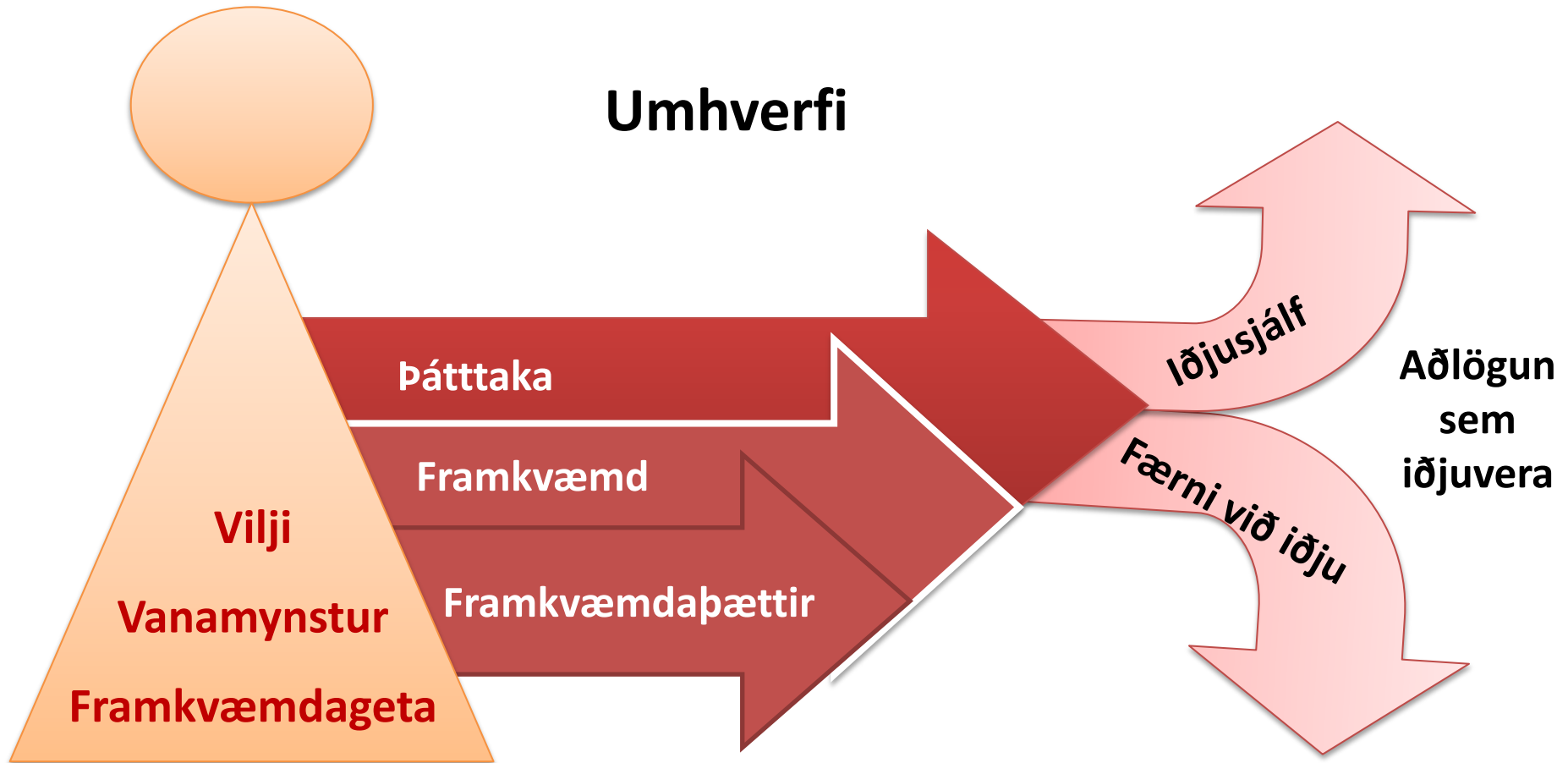
- Byggir á AWP
- Markmið er að lýsa að hvaða marki skjólstæðingur þarf að nota ólíka framkvæmdaðætti til að framkvæma ákveðið verk á árangursríkan og viðeigandi máta

Atriði matstækis

Framkvæmdaðættir í:

- Hreyfingu (5)
- Verkferli (5)
- Boð- og samskipum (4)

Umræður

Takk fyrir

ryðja úr vegi

Mikilvægi:

- kenninga sem stýra starfsendurhæfingu
- framkomu starfsfólks og tengslamyndunar
- fjölbreytilegra tækifæra til þátttöku og eflingar
- matstækja sem notuð eru, að hverju þau beinast